

Mer information:

bildningsdirektör Mikael Flemmich, tfn 040 733 0264

stadsjurist Lena Filipsson-Korento, tfn 050 354 0121

fornamn.efternamn@grankulla.fi

Bakgrund

Samkommunen för Västra Nylands folkhögskola (VNF) är en svenskspråkig samkommun som äger och upprätthåller folkhögskolan. VNF erbjuder ettåriga studielinjer, som förbereder de studerande för såväl fortsatta studier som för arbetslivet. Dessutom erbjuder folkhögskolan kortkurser av olika slag.

Till samkommunen hör enligt gällande grundavtal följande kommuner och städer:

- Raseborg (56,26 %),
- Kyrkslätt (12,5 %),
- Hangö (9,38 %),
- Ingå (9,38 %),
- Grankulla (3,12 %),
- Esbo (3,12 %),
- Vanda (3,12 %) och
- Sjundeå (3,12 %).

Inom parentes respektive ägares andel i enlighet med grundavtalet.

Svenska utskottet för undervisning och småbarnspedagogik behandlade [på sitt möte 29.11.2023 § 77](#) Grankulla stads utträde ur samkommunen för Västra Nylands folkhögskola och beslutade bordlägga ärendet tills dess att Västra Nylands folkhögskolas extra ägarmöte 12.12.2023 hållits.

Stadsdirektören beslutade dock med sitt beslut 8.12.2023 § 65 ta upp ärendet till stadsstyrelsens behandling och [stadsstyrelsen beslutade 11.12.2023 § 212](#) föreslå för fullmäktige att Grankulla stad utträder ur samkommunen för Västra Nylands Folkhögskola fr.o.m. 1.1.2025, ifall medlemsavgiften för 2024 stiger med över 10 procent eller Grankulla blir tvungen att delta i finansieringen av investeringar. [Stadsfullmäktige beslutade 18.12.2023 § 75](#) i enlighet med stadsstyrelsens förslag.

Konstateras kan att Esbo stad fattade ett motsvarande beslut som Grankulla, medan Hangö, Kyrkslätt och Vanda beslutade utträda ur samkommunen.

På VNF:s extraordinarie bolagsstämma 20.3.2024 godkändes den ändrade budgeten och man återgick till år 2023 nivå för medlemskommunernas betalningsandelar, 80 000 euro. Dessutom konstaterades att folkhögskolan inte kommer att an hålla om kapital för investeringar av medlemskommunerna.

Därmed kan man konstatera att de villkor stadsfullmäktige ställt för utträde ur samkommunen inte uppfyllts. I enlighet med 39 § i kommunallagen hör det till stadsstyrelsen att svara för beredningen och verkställigheten av fullmäktiges beslut.

Grundavtalet och processen med förnyandet av det

Efter besluten om utträde ur samkommunen höll VNF en samkommunsstämma där man bildade en arbetsgrupp bestående av tjänsteinnehavare från medlemskommunerna för att formulera ett nytt grundavtal. Grundavtalet godkändes av VNF:s styrelse 27.5.2024 och skickades till medlemskommunerna för godkännande 29.8.2024. Grundavtalet version 1 som **bakgrundsmaterial**.

Den största förändringen i grundavtalet gäller kommunernas rösträtt vid samkommunsstämman. Enligt det nya grundavtalet har ingen enskild kommun absolut majoritet, utan rösterna fördelas enligt följande

Raseborg	40 %	4 röster
Ingå	30 %	3 röster
Esbo	10 %	1 röst
Grankulla	10 %	1 röst
Sjundeå	10 %	1 röst
Totalt	100 %	10 röster

Då Raseborgs stadsstyrelse behandlade ärendet framkom att stadsstyrelsen inte var beredd att godkänna grundavtalet som sådant. Stadsstyrelsen beslutade 7.10.2024 (§ 347) ge följande utlåtande om grundavtalet:

- att skrivningen i § 3 vidhålls vid den ursprungliga formuleringen
Samkommunens uppgift är att bedriva sådan folkhögskoleverksamhet som gällande lagstiftning om folkhögskolan möjliggör. Folkhögskolverksamheten får inte bedrivas i avsikt att uppnå ekonomisk fördel för samkommunens medlemskommuner.
- att skrivningen i § 5 får tillägget; vid beslut med ekonomiska följder krävs 2/3 majoritet för beslut.

Sjundeå kommunfullmäktige hade då redan godkänt det nya grundavtalet (2.9.2024 § 59), liksom Ingå kommunfullmäktige (9.9.2024 § 36).

I Esbo och Grankulla avbröts då beredningarna för godkännande av grundavtalet. Konstateras kan att Grankulla inte skulle varit berett att godkänna grundavtalet i och med att det inte uppfyllde kraven i 56 § kommunallagen.

[Esbo stadsstyrelse beslutade 28.10.2024 § 261](#) föreslå för fullmäktige att Esbo stad utträder ur Samkommunen för Västra Nylands folkhögskola från och med 1.1.2026. Esbo stadsfullmäktige beslöt [vid sitt möte 18.11.2024 § 105](#) att Esbo stad utträder ur Samkommunen för Västra Nylands folkhögskola från och med 1.1.2026.

I diskussionerna inom arbetsgruppen har framkommit att det råder oenighet beträffande båda de stadganden som Raseborg har krävt ändring i. Utkast till grundavtal version 2 som **bakgrundsmaterial**. Ingen representant i arbetsgruppen har i detta skede varit beredd att föra denna version vidare för godkännande.

I och med att det för hållande av samkommunsstämma krävs närvaro av minst 2/3 av medlemmarna och dessa ska företräda minst 2/3 av det sammanlagda röstetalet, kan samkommunsstämma inte hållas utan Raseborgs närvaro. Om man då ytterligare för beslutsfattande går med på Raseborgs krav, kan ekonomiska beslut inte fattas emot Raseborgs vilja, vilket samtidigt innebär att övriga medlemskommuners möjligheter att påverka beslutsfattande minskar

radikalt. I praktiken ger detta Raseborg möjlighet att fortsättningsvis ensamt besluta om samkommunens ärenden, vilket var bakgrunden till missnöjet som föranledde beslut om utträde hos övriga medlemskommuner. Konstateras kan att formuleringen ”ekonomiska beslut” dessutom är svårtolkad.

Arbetet med ett nytt grundavtal har nu avbrutits eftersom man inte kunnat komma överens om vissa bestämmelser i det, särskilt gällande stadgandet om rösträtten. Det gällande grundavtalet från 2009 skulle alltså vara i kraft år 2025 även efter att 3 ägarkommuner lämnat samkommunen.

Konstateras kan att grundavtalet borde ha ändrats redan för minst ett år sedan. Grankulla har i diskussionerna om nytt grundavtal fört fram att grundavtalet inte uppfyller kraven i 56 § i kommunallagen. Enligt ikraftträdelsestadgandet för lagändringen 419/2021 ska samkommunens grundavtal sättas i överensstämmelse med 56 § före utgången av år 2023.

Risker med att Grankulla stannar kvar i samkommunen

Eftersom samkommunen fr.o.m. 1.1.2025 har färre ägarkommuner än tidigare, stiger de kvarvarande ägarkommunernas ägarandel. Grankullas andel av grundkapitalet är ännu år 2024 3,12 % och efter Hangös, Kyrksläpps och Vandas utträde år 2025 4,16 %. I och med Esbo stads utträde stiger Grankullas andel ytterligare till 4,34 %.

Enligt bokslutet för år 2023 är Grankullas andel av grundkapitalet i euro 21 041,43 € (3,12%). (Grankullas andel av grundkapitalet var för ett antal år sedan 12 773,43 €, men ägarkommunerna har bidragit till investeringar genom höjning av grundkapitalet under åren 2012, 2013 och 2015, varpå Grankullas ägarandel i euro stigit till nämnda 21 041,43 €.)

Det är för tillfället oklart huruvida samkommunen kommer att återbetala åt de utträdande ägarkommunerna deras andel av grundkapitalet eller del därav. Förslaget till samkommunstämmen torde dock vara att grundkapitalet inte kommer att återbetalas, pga de ekonomiska realiteterna hos VNF. Även om så skulle ske, är det inte sagt att de kvarvarande kommunerna skulle behöva öka sin andel av grundkapitalet i euro. Beslut om detta har inte fattats.

Däremot torde det finnas en stor risk för tilläggskostnader för de kvarvarande ägarkommunerna i synnerhet gällande driftskostnaderna, samt eventuella kommande renoverings- och investeringsbehov. Enligt grundkapitalet fastställs även en medlemskommuns ansvar för skulder och skyldigheter i förhållande till dess andel av grundkapitalet.

I stadens utlåtande till samkommunens budget för 2025 och ekonomiplanen för 2026–2027 ([stadsstyrelsen 21.10.2024 § 144](#)) konstaterades att det finns risk för samkommunens medlemskommuner att få tilläggskostnader utan att i samband med godkännande av budgeten veta hur stor kommunens andel i så fall kan bli. Skolan har en längre tid lidit av ett minskande studerandeunderlag och bristen på studerande, minskande intäkter samt minskande statsandelar medför att kvarstående medlemmar i samkommunen troligen kommer att vara tvungna att betala större andelar för att täcka samkommunens verksamhetsunderskott. Statsandelarna har hittills varit ca 50 % av budgeten, en väldigt stor andel, och sjunker då studerandeantalet antagligen kommer att sjunka ytterligare. Därtill torde fastigheternas renoveringsbehov belasta samkommunens ekonomi ytterligare.

I och med att Esbo utträder ur samkommunen skulle de kvarvarande medlemskommunerna vara Raseborg, Ingå, Grankulla och Sjundeå. Grankulla skulle då befinna sig geografiskt avsides i förhållande till de andra medlemskommunerna samt skolans verksamhetsställe i Karis. Folkhögskolan lider dessutom av ett sviktande studerandeantal. År 2023 hade skolan i snitt 0,5 studerande med hemort Grankulla. En studerande från Grankulla kan även i fortsättningen studera vid VNF, oberoende av huruvida Grankulla är ägarkommun eller inte.

Motsvarande argument för ett utträde har förts fram i beredningen till [stadsfullmäktige 18.12.2023 § 75](#).

Utträde ur samkommunen fr.o.m. 1.1.2026

På basis av ovanstående utmaningar för samkommunen, samarbetssvårigheterna mellan samkommunens medlemmar och Grankullas position i synnerhet ifall även Esbo utträder ur samkommunen, föreslås att Grankulla utträder ur samkommunen för Västra Nylands folkhögskola fr.o.m. 1.1.2026.

Enligt 62 § i kommunallagen sker utträde vid utgången av ett kalenderår, sedan medlemskommunen har anmält utträdet minst ett år tidigare. Enligt grundavtalet betalas till kommunen vid utträde genom beslut av samkommunsstämman kommunens andel av grundkapitalet eller en del därav. Ersättningen för grundkapitalsandelen betalas under 10 år.

Av tidtabellsmässiga och ekonomiska skäl föreslås att beslut om utträde behandlas i stadsfullmäktige 16.12.2024.

Svenska utskottet för undervisning och småbarnspedagogik behandlade ärendet 6.11.2024 (§ 60). Åt utskottet föreslogs att utskottet för vidare ett förslag om utträde ur samkommunen för Västra Nylands Folkhögskola fr.o.m. 1.1.2026. Svenska utskottet beslöt dock att istället meddela att utskottet inte kan omfatta det nya förslaget till grundavtal, eftersom det innebär ökande kostnader för Grankulla.

I diskussioner med de andra ägarkommunernas representanter har det framkommit att dessa inte är beredda att godkänna att Grankullas ägarandel inte skulle ändra då samkommunens ägarkommuner minskar.

Det är i sig beklagligt att man inte kan komma överens om ett nytt grundavtal. Samtidigt är det en tydlig indikation på ägarkommunernas olika syn på skötseln av samkommunen. Grankulla är dessutom geografiskt avsides i förhållande till de andra medlemskommunerna samt skolans verksamhetsställe i Karis, vilket gör att prioriteringar och intressen kan avvika från de andra ägarkommunerna. Detta i kombination med stadens ringa möjligheter till inflytande i fortsättningen gör att man kraftigt kan ifrågasätta varför staden ska fortsätta vara med och finansiera samkommunens verksamhet. Då man dessutom beaktar det att ytterst få studerande från Grankulla under de senaste åren har valt att studera vid folkhögskolan, kan man anse att det inte finns någon orsak för staden att mera vara kvar som ägarkommun i samkommunen.

De studerandes position påverkas inte av ett utträde ur samkommunen. En studerande från Grankulla kan även i fortsättningen studera vid VNF, oberoende av huruvida Grankulla är ägarkommun eller inte.

Med beaktande av allt ovanstående föreslås att staden besluter utträda ur samkommunen för Västra Nylands Folkhögskola från och med 1.1.2026.

Stadsdirektören föreslog därmed för stadsstyrelsen att stadsstyrelsen skulle konstatera att förutsättning för utträde ur samkommunen för Västra Nylands folkhögskola inte föreligger från och med 1.1.2025, samt föreslå för fullmäktige utträde ur samkommunen fr.o.m. 1.1.2026.

Stadsstyrelsen beslöt dock vid sitt möte 9.12.2024 efter omröstning (3–3, ordförandes röst avgörande) godkänna motförslaget att stadsstyrelsen konstaterar att förutsättning för utträde ur samkommunen för Västra Nylands folkhögskola inte föreligger från och med 1.1.2025, samt föreslår för fullmäktige att Grankulla stad fortsättningsvis är medlem av samkommunen för Västra Nylands Folkhögskola förutsatt att stadens absoluta kostnader inte ökar.

Stadsstyrelsen:

Fullmäktige besluter att Grankulla stad fortsättningsvis är medlem av samkommunen för Västra Nylands Folkhögskola förutsatt att stadens absoluta kostnader inte ökar.

.....

Under diskussionen gjorde ledamot Taisto Miettinen ett motförslag 3.1 med följande innehåll:

”3.1 Utträde (Miettinen Taisto)

Grankulla stad beslutar att utträda ur samkommunen för Västra Nylands Folkhögskola från och med 1.1.2026.”

Ledamot Miettinen's motförslag 3.1 understöddes av följande ledamöter:

Salminen Mikko J.

Häyrinen-Immonen Ritva

Wahlstedt Virva

Rintamäki-Ovaska Tiina

Suvi Kiesiläinen

Tuohioja Pauli

Huttunen Jarkko

Palojoki Risto

Eftersom ingen enhällighet kunde uppnås i ärendet, måste en omröstning förrättas. Ordförandens omröstningsförslag om att de som understöder stadsstyrelsens grundförslag röstar JA och de som understöder Miettinen's motförslag 3.1 röstar NEJ godkändes enhälligt.

Av tekniska skäl avgav ledamot Binga Tupamäki sin röst muntligt och mötessekreteraren antecknade den i omröstningssystemet.

I den förrättade omröstningen röstade 16 JA och 19 NEJ. Således godkändes ledamot Miettinen's motförslag 3.1.

Siffran som nämns i protokollet syftar på numreringen i det digitala mötessystemet. Hur ledamöterna röstade framgår av den **bifogade** omröstningsrapporten.

Beslut:

Fullmäktige beslutade att Grankulla stad från och med 1.1.2026 ska utträda ur samkommunen för Västra Nylands Folkhögskola.

Bilagor:

Omröstningsrapport

Bakgrundsmaterial:

Västra Nylands folkhögskolas grundavtal med ändringar, version 1
Västra Nylands folkhögskolas grundavtal med ändringar, version 2

Distribution:

Samkommunen för Västra Nylands folkhögskola
Medlemskommunerna